

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ
ΕΝΙΑΙΑΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ
ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2:15΄

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (70 μον.)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (30 μον.)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ι. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κ.Π. Καβάφης, «Αλεξανδρινοί βασιλείς»

Μαζεύθηκαν οι Αλεξανδρινοί
να δουν της Κλεοπάτρας τα παιδιά,
τον Καισαρίωνα, και τα μικρά του αδέρφια,
Αλέξανδρο και Πτολεμαίο, που πρώτη
φορά τα βγάζαν έξω στο Γυμνάσιο, 5
εκεί να τα κηρύξουν βασιλείς,
μες στη λαμπρή παράταξη των στρατιωτών.
Ο Αλέξανδρος – τον είπαν βασιλέα
της Αρμενίας, της Μηδίας, και των Πάρθων.
Ο Πτολεμαίος – τον είπαν βασιλέα 10
της Κιλικίας, της Συρίας, και της Φοινίκης.
Ο Καισαρίων στέκονταν πιο εμπροστά,
ντυμένος σε μετάξι τριανταφυλλί,
στο στήθος του ανθοδέσμη από υακίνθους,
η ζώνη του διπλή σειρά σαπφείρων κι αμεθύστων, 15
δεμένα τα ποδήματά του μ' άσπρες
κορδέλες κεντημένες με ροδόχροα μαργαριτάρια.
Αυτόν τον είπαν πιότερο από τους μικρούς,
αυτόν τον είπαν Βασιλέα των Βασιλέων.

Οι Αλεξανδρινοί ένιωθαν βέβαια 20
που ήσαν λόγια αυτά και θεατρικά.

Αλλά η μέρα ήτανε ζεστή και ποιητική,
ο ουρανός ένα γαλάζιο ανοιχτό,
το Αλεξανδρινό Γυμνάσιον ένα
θριαμβικό κατόρθωμα της τέχνης, 25
των αυλικών η πολυτέλεια έκτακτη,
ο Καισαρίων όλο χάρις κι εμορφιά
(της Κλεοπάτρας υιός, αίμα των Λαγιδών)
κι οι Αλεξανδρινοί έτρεχαν πια στην εορτή,
κι ενθουσιάζονταν, κι επευφημούσαν 30
ελληνικά, κι αιγυπτιακά, και ποιοι εβραϊκά,
γοητευμένοι με τ' ωραίο θέαμα –
μ' όλο που βέβαια ήξευραν τι άξιζαν αυτά,

τι κούφια λόγια ήσανε αυτές οι βασιλείες.

Ερώτηση Β1

Στο ποίημα «Αλεξανδρινοί βασιλείς» είναι διάχυτη η καβαφική ειρωνεία. Αφού εντοπίσετε τέσσερα (4) σημεία του ποιήματος στα οποία υπάρχει ειρωνεία, να εξηγήσετε πώς αυτή επιτυγχάνεται σε κάθε σημείο.

(μονάδες 12)

II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργος Σεφέρης, «Ελένη» (απόσπασμα)

[...]

Αηδόνι ποιητάρη,
σαν και μια τέτοια νύχτα στ' ακροθαλάσσι του Πρωτέα
σ' άκουσαν οι σκλάβες Σπαρτιάτισσες κι έσυραν το θρήνο,
κι ανάμεσό τους –ποιος θα το 'λεγε;– η Ελένη!
Αυτή που κυνηγούσαμε χρόνια στο Σκάμαντρο.
Ήταν εκεί, στα χείλια της ερήμου· την άγγιξα, μου μίλησε:
«Δεν είν' αλήθεια, δεν είν' αλήθεια» φώναζε.
«Δεν μπήκα στο γαλαζόπλωρο καράβι.
Ποτέ δεν πάτησα την αντρειωμένη Τροία».

Με το βαθύ στηθόδεσμο, τον ήλιο στα μαλλιά, κι αυτό το ανάστημα
ίσκιοι και χαμόγελα παντού
στους ώμους στους μηρούς στα γόνατα·
ζωντανό δέρμα, και τα μάτια
με τα μεγάλα βλέφαρα,
ήταν εκεί, στην όχθη ενός Δέλτα.
Και στην Τροία;
Τίποτε στην Τροία –ένα είδωλο.
Έτσι το θέλαν οι θεοί.
Κι ο Πάρης, μ' έναν ίσκιο πλάγιαζε σα να ήταν πλάσμα ατόφιο·
κι εμείς σφαζόμασταν για την Ελένη δέκα χρόνια.

Μεγάλος πόνος είχε πέσει στην Ελλάδα.
Τόσα κορμιά ριγμένα
στα σαγόνια της θάλασσας στα σαγόνια της γης·
τόσες ψυχές
δοσμένες στις μυλόπετρες, σαν το σιτάρι.
Κι οι ποταμοί φουσκώναν μες στη λάσπη το αίμα
για ένα λινό κυμάτισμα για μια νεφέλη
μιας πεταλούδας τίναγμα το πούπουλο ενός κύκνου
για ένα πουκάμισο αδειανό, για μίαν Ελένη.
Κι ο αδερφός μου;
Αηδόνι αηδόνι αηδόνι,
τ' είναι θεός; τι μη θεός; και τι τ' ανάμεσό τους;
[...]

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Παλινωδία» (απόσπασμα)**

Υποκείμενο του υπογραμμισμένου ρήματος «είπε» (στ.1) είναι ο αρχαίος ποιητής Στησίχορος.

[...]

Κι είπε για την Ελένη μας τη θυγατέρα
της Λήδας, του Τυνδάρεω και...τι λέω!
είπε για την Ελένη μας πως έφτασε
στην αντρειωμένη Τροία κι ήταν ο Έπαφος
που ζωντανά της έστρωσε κορμιά
στο πέρασμά της –κρίνα και τραγούδια
λουσμένα στο αίμα– είπε για την κόρη
τη θαυμαστή και λιγομίλητη, καμάρι
της αρετής, καῦχος ἀρούρης,* λάμψις,
πως μπήκε στα γοργόφτερα καράβια
και τα ποδάρια της τα τιμημένα,
όλα ένα βλέφαρο, τα κάστρα μισανοίξαν
της Τροίας και μπήκαν· είπε αυτά εκείνος.

Κι αν θες από Θεού ένα χτύπημα, μια κίνηση
των άστρων τού έφραξε μεμιάς το στόμα
και των ματιών του γέμισε η σακούλα
τεφρό σκοτάδι. Κι είδε στο βυθό του
την θείαν Ελένη ξαγριεμένη κι αργυρή
να του ζητά το δίκιο της μ' αντρόψυχο
γυναίκας πείσμα· [...].

«Εσύ», του λέει, «εσύ με κακολόγησες
κι όπου με πήρε η ποίησή σου μ' έριξες.
Ποιος είπε πως εγώ η Ελένη τ' άρματα
της εμορφιάς εζώστηκα και χύθηκα
σε τοννευτά γοργόφτερα καράβια,
τον άντρα μου ποιος είπε πως απάτησα,
δεινό πολέμαρχο μπρος στο δειλό Alexander,
ποιος είπε ποιον αγάπησα περίτου [...];
Ν' ανακαλέσεις αυθωρεί,* Στησίχορε,
ειδέ καν ου, το φως των αμματιών σου,
που είμ' εγώ, το χάνεις διαπαντός».
[...]

καῦχος ἀρούρης= 1. καύχημα, καμάρι της γης, 2. αγαπητικιά της γης
αυθωρεί= αμέσως, αυτή τη στιγμή

Δοκίμιν, Αθήνα, εκδ. Άγρα, 2000, σ.11-14.

Ερώτηση Β2

α) Να αναφέρετε σε ποιον απευθύνεται η Ελένη σε κάθε ένα από τα δύο πιο πάνω ποιήματα και να εξηγήσετε πώς υπερασπίζεται τον εαυτό της σε σχέση με τον μύθο της παρουσίας της στην Τροία. **(μονάδες 4)**

β) i. Να καταγράψετε δύο (2) εκφραστικά μέσα με τα οποία παρουσιάζεται το θέμα του πολέμου σε κάθε ένα από τα δύο ποιήματα, ξεχωριστά.

ii. Να διακρίνετε σε ποιο από τα δύο (2) ποιήματα είναι πιο έντονες οι πολεμικές εικόνες. Εξηγήστε.

(μονάδες 6)

III. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ. Ρίτσος, Αποχαιρετισμός (Απόσπασμα)

[...]

Κ' έλεγα μέσα μου: δε φτάνει το τραπέζι, μήτε κάμποσος παράς
στην τσέπη,

μήτε το ψωμί και το φιλί, - δε φτάνει.

Ο άνθρωπος είναι πιο τρανός απ' την καθημερινή την έγνοια του.

Κι έλεγα πάλι που ο άνθρωπος αρχίζει από την έγνοια του για
το ψωμί

Κι όλο τραβάει πιο πέρα απ' τη σκλαβιά του,
από σκλαβιά σε σκλαβιά, από ξεσκλάβωμα σε ξεσκλάβωμα,
απ' το ξεσκλάβωμα της πατρίδας, στο ξεσκλάβωμα του κόσμου,
ώσπου να νιώσει, μπαίνοντας ίσα τον ουρανό,

ν' αχνίζει το φεγγάρι στον κόρφο του,
ώσπου να κλάψει μια νύχτα από αγάπη για όλο τον κόσμο. Έτσι
άφησα

σ' ένα χαντάκι τ' αμάξι μου. Πήρα τ' όπλο. Κι ανέβηκα στο
βουνό.

Έτσι βρέθηκα σε τούτη τη σπηλιά που το στόμιό της
βλέπει ολόισα στον ήλιο·- το στρογγυλό της στόμιο
είναι ο ίδιος ο ήλιος που θα τον νιώσω πάλι δροσερό, καθώς θα
με περνάνε,

(όπως εκείνη τη νύχτα το φεγγάρι) - θα τον νιώσω δροσερό
κωνσταντινάτο

να μου δροσίζει το καμένο στήθος, κι έτσι λίγο-λίγο
να ζεσταίνεται ο ήλιος και ν' αχνίζει στον κόρφο μας. Γεια σας.

[...]

Ερώτηση Β3:

Να εντοπίσετε στο πιο πάνω απόσπασμα δύο (2) ποιητικές εικόνες με τις οποίες παρουσιάζεται το θέμα της δικαίωσης του αγώνα του ήρωα. Τεκμηριώστε. (μονάδες 8)

Σημείωση: Στο εξεταστικό δοκίμιο Ενιαίας Γραπτής Αξιολόγησης Β' Τετραμήνου, το Μέρος III: Ερώτηση Β3 αφορά το Λογοτεχνικό Βιβλίο *Αστροφεγγιά* του Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου.

ΤΕΛΟΣ